

Obsah

Úvodem	VII
Orientační přehled výkladu a uplatnění vybraných veřejně politických teorií	IX
Seznam zkratk	XI
ČÁST A Úvod do veřejné politiky	1
A1. Veřejné zájmy a veřejná politika	3
Co jsou veřejné zájmy?	4
Co je veřejná politika?	7
Historie vzniku a vývoje veřejné politiky jako vědní disciplíny	7
Vazba na jiné obory	7
Vymezení veřejné politiky jako vědní disciplíny	8
Veřejná politika jako sociální praxe	9
Průkopníci a pokračovatelé	12
Perspektivy vývoje oboru	13
Kontrolní otázky	14
Prameny	14
A2. Hodnoty ve veřejné politice	17
Hodnoty v <i>polity</i>	18
Lidská práva	18
Politické ideologie	20
Průmět politických ideologií do podoby institucí – příklad sociálního státu	23
Hodnoty v <i>policy</i>	24
Kritérium kvality a udržitelnosti života	25
Hodnoty v <i>politics</i>	27
Teorie historického institucionalismu	28
Kontrolní otázky	29
Prameny	29
Doporučené zdroje k teorii historického institucionalismu	31

A3. Vládnutí	33
Pojem vládnutí	33
Dimenze vládnutí	34
Víceúrovňové vládnutí	34
Stát, trh, občanský sektor – a média	35
Stát	36
Trh	37
Občanský sektor	38
<i>Teorie korporativismu</i>	40
Vztah státu a trhu	41
Média	43
Sítě aktérů	45
<i>Teorie politických sítí</i>	45
Sociálně patologické formy regulace	46
Kapacity vládnutí v soudobém světě	48
Kontrolní otázky	49
Prameny	50
Doporučené zdroje k teorii korporativismu	53
Doporučené zdroje k teorii politických sítí	53
A4. Aktéři a instituce	55
Vztah aktérů a institucí	55
Politické strany	57
Stát, orgány veřejné správy	58
Poradenská centra (<i>think tanks</i>)	58
Instituce	59
<i>Teorie institucionalismu zaměřeného na aktéry</i>	60
Arény (<i>arenas</i> , někdy také <i>policy venues</i>)	61
Agendy (<i>agendas</i>)	62
<i>Teorie aktérů generujících agendu v arénách (model A-A-A)</i>	62
Kontrolní otázky	63
Prameny	64
Doporučené zdroje k teorii institucionalismu zaměřeného na aktéry	65
Doporučené zdroje k teorii aktérů generujících agendu v arénách (model A-A-A)	66
A5. Nástroje veřejné politiky	67
Poznávání	68
Programové dokumenty	69
Právo a veřejná správa	70
Ekonomické nástroje	72
Příjmy státu a veřejnoprávních korporací	72
Výdaje státu a veřejnoprávních korporací	72

Veřejné sociální služby	74
Mocenské nástroje	75
Informační a komunikační nástroje	75
<i>Teorie advokačních koalic</i>	77
<i>Teorie diskursivního institucionalismu</i>	79
Uplatnění nástrojů veřejné politiky – harmonie, nesoulad, improvizace?	81
Veřejné politiky	81
Kontrolní otázky	83
Prameny	83
Doporučené zdroje k teorii diskursivního institucionalismu	85
Doporučené zdroje k teorii advokačních koalic	85
A6. Veřejně politický proces. Fáze vymezování a uznávání problému	87
Veřejná politika jako proces	87
<i>Teorie fází veřejně politického procesu</i>	88
Fáze vymezování a uznávání problému	90
Co je to problém?	90
Co je sociální problém?	90
Co je veřejně politický problém?	92
Vymezování veřejně politického problému	93
Uznávání veřejně politického problému	95
<i>Teorie nastolování agendy</i>	95
Kontrolní otázky	96
Prameny	96
Doporučené zdroje k teorii fází veřejně politického procesu	97
Doporučené zdroje k teorii nastolování agendy:	98
A7. Formulace veřejných politik, rozhodování	99
Rozhodování: pojetí racionální nebo inkrementální?	99
Možnosti změn veřejných politik	101
Struktura rozhodování	102
Rozhodování v subsystémech veřejných politik	102
Aktéři rozhodování	104
<i>Teorie vetujících hráčů</i>	106
<i>Teorie tří proudů</i>	106
Koho se rozhodnutí týká?	108
Strategické rozhodování	108
Kontrolní otázky	109
Prameny	109
Doporučené zdroje k teorii vetujících hráčů	111
Doporučené zdroje k teorii tří proudů	112

A8. Implementace veřejných politik	113
Teoretické modely implementace	113
<i>Příklad uplatnění teorie vztahu principála a agenta:</i>	
<i>Vztah politiků a úředníků</i>	114
Kritické faktory implementace	116
Proces implementace	118
Problémy implementace	120
<i>Teorie byrokracie</i>	121
Závěrem	123
Kontrolní otázky	123
Prameny	123
Doporučené zdroje k teorii vztahu principála a agenta	125
Doporučené zdroje k teorii byrokracie	125
A9. Hodnocení veřejných politik	127
Obecný rámec hodnocení	128
Kotvy hodnocení: kritéria, indikátory	129
Co hodnotíme?	131
Kdy hodnotíme?	132
Metody hodnocení	132
<i>Teorie racionální volby</i>	134
Problémy hodnocení veřejných politik	136
Kontrolní otázky	137
Prameny	138
Doporučené zdroje k teorii racionální volby	139
A10. Jak porozumět veřejné politice	141
Obtíže vědeckého poznávání veřejných politik	142
Pravidla postupu poznávání	144
Postup řešení poznávací úlohy	145
Konceptuální rámce	146
Výběr teorie (teorií)	149
Modelování	150
Metody analýzy a tvorby veřejných politik	150
Varování a výzva	150
<i>Doporučená struktura odborné studie</i>	151
Kontrolní otázky	151
Prameny	151
Komentovaná bibliografie	153
Prameny	156

Souhrnná literatura Části A	159
Odborné časopisy	175
Užitečné internetové zdroje	175
Anglicko-český slovník základních pojmů veřejné politiky	177
Věcný rejstřík	179
Jmenný rejstřík	185
Seznam tabulek Části A	189
Seznam obrázků Části A	191
ČÁST B Případové studie	193
Úvodem	195
B1. Prehistorie a historie důchodových systémů	197
Na počátku... ..	197
Řekové	197
Římané	197
Středověk	198
Průmyslová revoluce	198
Thomas Paine – důchodový pionýr	198
Evropská tradice	199
Armáda a důchodové systémy	200
Hospodářská krize	200
Moderní věk	201
Rakousko-Uhersko	201
B2. Historie českého důchodového systému	203
Systém do roku 1989	203
Koncepce – období před rozdělením Československa 1990–1992	204
Volební období 1992–1996 (Václav Klaus, první česká vláda) a 1996–1998 (Václav Klaus, druhá vláda)	206
Volební období 1998–2002 (Miloš Zeman)	211
Volební období 2002–2004 (Vladimír Špidla), 2004–2005 (Stanislav Gross), 2005–2006 (Jiří Paroubek)	214
Volební období 2006–2010 (Mirek Topolánek 2006–2007 první vláda, Mirek Topolánek 2007–2009 druhá vláda, Jan Fischer 2009–2010)	216

Volební období 2010–2013 (Petr Nečas)	219
Volební období 2014+ (Bohuslav Sobotka)	222
Prameny	225
B3. Případová studie: Jak se připravovala česká důchodová reforma	227
Úvodem	227
Hypotézy	227
Teorie a metody	228
<i>Teorie diskursivního institucionalismu</i>	228
<i>Metoda analýzy rámců</i>	229
Analýza diskursů	230
Výkonný tým pracovní skupiny (Bezděková komise I)	231
Poradní expertní sbor PES (Bezděková komise II)	233
Národní ekonomická rada vlády – NERV	235
Expertní skupina Nečasova vláda – ČSSD	236
Odborná komise pro důchodovou reformu	238
Závěrem	240
Prameny	241
Legislativa	242
B4. Případová studie: Jak smířit ekvivalenci s fiskální disciplínou	243
Úvodem	243
Teorie a metody	245
<i>Teorie institucionalismu zaměřeného na aktéry</i>	245
Chování aktérů v teorii institucionalismu zaměřeného na aktéry	246
Analýza – instituce a aktéři	248
Instituce	248
Ústava ČR	248
Ústavní soud	248
Parlament ČR	248
Prezident	248
Aktéři	249
Občan	249
Vláda ČR	249
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV ČR)	249
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (VÚPSV)	249
Politické strany	250
Sociální partneři	250
Českomoravská konfederace odborových svazů (ČMKOS)	250
Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR)	251
Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ)	251
Konstelace aktérů	251
Režimy interakce	252

Analýza – fáze veřejně politického cyklu	252
Fáze vymezování a uznávání problému	252
Vyjádření PS PČR, Senátu PČR a MPSV ČR na základě žádosti ÚS	253
Rozhodnutí Ústavního soudu	253
Fáze rozhodování	254
Reakce na rozhodnutí ÚS	254
Návrh MPSV ČR	255
Změna v konstrukci výpočtu důchodu	256
Projednávání návrhu	256
Projednávání v Poslanecké sněmovně PČR	256
Projednávání v Senátu PČR	257
Rozhodnutí Poslanecké sněmovny PČR	257
Prezident republiky	258
Fáze implementace	258
Průběh návrhů do legislativní normy	258
Fáze hodnocení	259
Závěrem	261
Prameny	262
Legislativa	264
B5. Případová studie: Souboj advokačních koalic	265
Úvodem	265
<i>Teorie advokačních koalic (TAK)</i>	265
Vnější vlivy na subsystém veřejné politiky	266
Hypotézy	266
Analýza: Vznik a zánik fondového, příspěvkově definovaného „druhého pilíře“ optikou teorie advokačních koalic	267
Vznik advokační koalice – zavedení druhého pilíře	268
Vznik advokační koalice – zrušení druhého pilíře důchodového systému	273
Rozpad a transformace advokačních koalic	277
Testování hypotéz	279
Hypotéza A	279
Hypotéza B	280
Hypotéza C	280
Hypotéza D	281
Závěrem	282
Prameny	282
B6. Důchodové minimum	285
Klíčové parametry důchodových systémů	285
Způsob financování	285

Způsob určení dávek	286
Způsob účasti	288
Indexace dávek	289
Důchodové reformy	290
Parametrické reformy	290
Strukturální reformy	291
Prameny	291
B7. Slovník pojmů	293
Terminologie pilířů důchodového systému	297
Souhrnná literatura Části B	299
Legislativa	304
Seznam tabulek Části B	305
Seznam obrázků Části B	307
Seznam boxů Části B	309